

Ένα κείμενο του κ. Τσουκαλά, πρόγραφο που με βοήθησε
η ανάγνωσή του για το εχέδιο ομιλίας

ΝΕΕΣ ΕΠΟΧΕΣ/A57

Είναι δυνατός ένας άλλος κόσμος;

ΣΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΣΟΥΚΑΛΑ
ε ό,τι αφορά τις θεμελιώδεις μορφές λειτουργίας του παγκοσμίου συστήματος τίποτε φυσικά δεν έχει αλλάξει κατά τη διάρκεια του τελευταίου έτους. Όπως προβλεπόταν, οι φτωχοί έγιναν ακόμη φτωχότεροι, οι πλούσιοι ακόμη πλουσιότεροι, οι απελπισμένοι ακόμη πιο απελπισμένοι και οι κρατούντες ακόμη πιο αλαζόνες και θρασεείς. Οι μάζες που δεν έχουν πια τίποτε να χάσουν πολλαπλασιάζονται την ίδια στιγμή που εκείνοι που έχουν να χάσουν όλο και πιο πολλά γίνονται όλο και λιγότεροι. Με αυτή την έννοια λοιπόν δεν είναι ίσως υπερβολικό να ισχυρισθεί κανείς ότι η επικείμενη απόλυτη σύγκρουση είναι μοιραία, με συνέπειες που μπορεί να είναι τραγικά απροσμέτρητες για όλους.

Οι ιστορικοί κοινωνικοί λόγοι οι οποίοι επιτάσσουν τον άμεσο προβληματισμό γύρω από το θεμελιώδες ερώτημα αν ένας άλλος κόσμος είναι δυνατός είναι λοιπόν ακόμη πιο πειστικοί από ό,τι ήταν πέρυσι. Οι συνθήκες όμως υπό τις οποίες πρόκειται να συνέλθει το δεύτερο παγκόσμιο φόρουμ που συγκαλείται στο Πόρτο Αλέγκρε σε λίγες ημέ-

ρες δεν είναι πια ίδιες. Διαφέρουν ριζικά από εκείνες που συνέτρεχαν πριν από ένα χρόνο, με την ίδια έννοια που το αντίπαλο φόρουμ του Νταβός αντιμετωπίζει εξίσου πρωτόγνωρες προκλήσεις σε ό,τι αφορά τα προβλήματα που επιχειρεί να θέσει. Πράγματι, μετά τα γεγονότα του Σεπτεμβρίου, κανένας πλέον δεν μπορεί να ισχυρίζεται γηθοσύμως ότι η Ιστορία τελείωσε και ότι τίποτε πλέον δεν είναι δυνατόν να αλλάξει. Το παγκοσμιοποιημένο σύστημα του όσο ποτέ άλλοτε αδιστακτού και άμετρου καπιταλισμού

■
Αν επιθυμούμε πάντα
να αλλάξουμε τον κόσμο,
είμαστε πια υποχρεωμένοι
να αναζητήσουμε
το αδύνατο

δεν μπορεί πια να αισθάνεται τόσο ασφαλές στην αισιόδοξη μακρο-αυταρέσκειά του: η σοβούσα χρηματιστηριακή κρίση εξακολουθεί να αποπροσανατολίζει δικαίους και αδικούς, η παγκόσμια παραγωγή καρκινοβατεί ή υποχωρεί, τα φαινόμενα της κατάρρευσης της πειθήνιας αργεντινής δημοκρατίας εμφανίζονται σε κάθε γωνιά, ακόμη δε και η υπέρποτε ισχυρή αμερικανική

νική ηγεμονία νιώθει να απειλείται από την καυτή ανάσα μιας πάντα απρόβλεπτης ιστορικής πανουργίας την οποία συνήθιζε να περιβάλλει με την απόλυτη περιφρόνησή της.

Το καίριο ερώτημα λοιπόν που τίθεται πλέον σήμερα δεν είναι αν μια «άλλη» πολιτική είναι δυνατή. Πράγματι, έτσι τιθέμενο, το ερώτημα προδικάζει μια μόνιμα αρνητική απάντηση. Για όσο καιρό το πραγματικό προσλαμβάνεται εκ προοιμίου ως ακραίο όριο του εν γένει εφικτού, είναι σαφές ότι τίποτε απολύτως δεν πρόκειται να αλλάξει. Αυτή υπήρξε εξάλλου ανέκαθεν η στρατηγική όλων των εξουσιών. Ορίζοντας αυθεντικά τους όρους πρόσληψης της πραγματικότητας νόμιζαν ότι μπορούν να αιχμαλωτίζουν και το μέλλον της.

Έτσι, αν επιθυμούμε πάντα να αλλάξουμε τον κόσμο, είμαστε πια υποχρεωμένοι να αναζητήσουμε το αδύνατο, να δρούμε δηλαδή ως εάν το αδύνατο ήταν και πάλι δυνατό. Εκείνο που επείγει είναι λοιπόν να σκεφθούμε ξανά ριζικά για την ίδια τη σχέση του αδυνάτου και του δυνατού, να ορθώσουμε τη χειραφετητική και ηθική μας βούληση έναντι στην εσωτερικοποιημένη λατρεία του όντος, να δεχθούμε δηλαδή ότι δεν διαφέρουμε τόσο ριζικά από όλους τους προπάτορές μας. Τουλάχιστον ως προς το ότι, όπως έλεγε ο Jules Michelet, «κάθε εποχή ονειρεύεται την επομένη».

Ο κ. Κωνσταντίνος Τσουκαλάς είναι καθηγητής Κοινωνιολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.

για
νομό
ταυτό
νομιστικό
σκέψη με
επικοινωνιακή
αξία και
βαρύτητα.